

УДК: 005.94:316.77:004.738.5

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.206.226-232>**Гвоздь М.Я.**

кандидат економічних наук

Національний університет «Львівська політехніка»

Gvozdz Maryana

PhD in Economic Sc.

National University «Lviv Polytechnic»

<https://orcid.org/0000-0001-7842-694X2>**Сорочак О.З.**

кандидат технічних наук

Національний університет «Львівська політехніка»

Sorochak Oleg

PhD in Technical Sc.

National University «Lviv Polytechnic»

<https://orcid.org/0000-0003-2889-9284>

УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ ЯК ОСНОВА КОГНІТИВНОЇ СТІЙКОСТІ СУСПІЛЬСТВА

У статті розглянуто стратегічне управління знаннями як фундаментальний інструмент формування когнітивної стійкості суспільства в умовах інформаційної турбулентності та гібридних загроз. Обґрунтовано, що ефективне використання знань здатне не лише забезпечувати розвиток організацій, а й виступати механізмом протидії маніпулятивним впливам у когнітивному просторі. На основі міждисциплінарного підходу поєднано положення менеджменту, інформаційних технологій та соціальної психології, що дозволило розробити концептуальну модель механізму протидії когнітивним загрозам. Запропоновано інтегровану систему інструментів – технологічних, освітніх, соціальних і правових – які утворюють багаторівневий контур захисту та сприяють зміцненню критичного мислення й інформаційної культури. Визначено, що стратегічне управління знаннями має стати ключовим чинником розвитку когнітивної безпеки, оскільки воно забезпечує узгодження інформаційних, організаційних і людських ресурсів для побудови стійкого, інтелектуально захищеного суспільства.

Ключові слова: управління знаннями, когнітивна стійкість, інформаційна безпека, когнітивна війна, стратегічний менеджмент, цифровізація.

KNOWLEDGE MANAGEMENT AS THE FOUNDATION OF SOCIETY'S COGNITIVE RESILIENCE

The article explores strategic knowledge management as a key factor in shaping the cognitive resilience of modern society. Its relevance is driven by growing informational and cognitive threats, including disinformation, manipulative narratives, and targeted influence on public consciousness. In such conditions, society's ability to process, systematize, and apply knowledge becomes crucial for security, stability, and development. The study aims to define the theoretical and methodological foundations and practical tools of knowledge management to enhance cognitive resilience amid informational turbulence.

The research employs systemic, structural-functional, analytical, and comparative methods, providing a comprehensive understanding of strategic knowledge management as a complex, multi-level system. Logical-analytical methods identified the main elements of the cognitive resilience mechanism, while modeling developed an integrated conceptual scheme linking technological, organizational, and social components.

The study demonstrates that knowledge management is not only a tool for organizational development but also a core mechanism against cognitive attacks. The proposed model includes four operational levels – preventive, detection, response, and recovery – ensuring a continuous cycle of creation, verification, preservation, and dissemination of reliable knowledge. Key outcomes include early threat detection, development of media literacy and critical thinking, and integration of educational, legal, and technological solutions to strengthen information security. Strategic knowledge

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Гвоздь М.Я., Сорочак О.З., 2025

management thus fosters cognitive immunity, combining human potential and digital tools.

The article's practical significance lies in applying these principles to improve state cognitive security policies, develop media literacy programs, and build organizational knowledge management strategies in public and corporate sectors, thereby enhancing social resilience, critical civic thinking, and cognitive sovereignty.

Keywords: knowledge management, cognitive resilience, information security, cognitive warfare, strategic management, digitalization.

JEL classification: D83, M15, O32, H56.

Постановка проблеми. У сучасному світі стрімкий розвиток інформаційних технологій супроводжується формуванням нових видів конфліктів, серед яких особливе місце займає когнітивна війна, спрямована на маніпулювання свідомістю, переконаннями та процесами прийняття рішень через складні інформаційно-психологічні впливи. Поширення соціальних мереж, удосконалення алгоритмів штучного інтелекту та геополітична нестабільність підвищили ефективність когнітивних атак, що особливо проявилось у російській агресії проти України, де масштабне застосування дезінформації та технологій впливу загострило вразливості суспільства. Саме стратегічне управління знаннями сьогодні набуває своєї актуальності. Зокрема, формування комплексного інструментарію для забезпечення когнітивної стійкості суспільства через призму превентивного захисту та адаптивної здатності до маніпулятивних впливів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковому дискурсі проблематика управління знаннями в контексті системної стійкості суспільства поступово набуває міждисциплінарного виміру. Дослідники дедалі частіше розглядають знання не лише як ресурс розвитку організацій чи держав, а як фундаментальний чинник збереження когнітивної стабільності соціуму в умовах інформаційного тиску та гібридних впливів. Вивчення цієї проблематики базується на поєднанні напрацювань у сфері менеджменту знань, когнітивних наук, інформаційної безпеки та соціальної психології.

Перші концептуальні підвалини управління знаннями були закладені у працях Ф. Гаска [1], який акцентував увагу на ролі розподіленого знання як механізму координації в суспільстві. У перспективі розвитку ідей постіндустріалізму значний внесок зробили Д. Белл [2], Е. Тоффлер [3] і П. Друкер [4], які визначили знання як основний ресурс виробництва і фактор конкурентоспроможності сучасної економіки. Подальші дослідження, представлені роботами І. Нонаки та Х. Такеучі [5], започаткували концепцію динамічної трансформації знань через взаємодію явних та неявних форм, що стало основою для розуміння процесів генерації і циркуляції знання в організаціях та суспільстві.

Значну увагу теоретичному наповненню управління знаннями приділено також у працях Т. Давенпорта і Л. Прусака [6], які акцентували на практичних механізмах створення, збереження та використання знань як стратегічного активу. Сучасні українські науковці, зокрема М. Гвоздь та О. Сорочак [7], адаптують ці концепти до цифрового середовища, розглядаючи знання як динамічну систему, що функціонує в умовах інформаційної турбулентності.

Грунтовне дослідження теоретичних та практичних

аспектів даної проблематики дало можливість виокремити такий напрям, як когнітивна війна. Когнітивна війна – це новий формат протистояння, у якому головним полем бою виступає людська свідомість і процеси мислення [8]. Її мета – вплинути на сприйняття, переконання й поведінку людей через системний вплив на когнітивні функції [9]. На відміну від інформаційної війни, що змінює дані, когнітивна війна впливає безпосередньо на механізми їх обробки [10]. Вона поєднує кібернетичні, інформаційні, психологічні засоби та соціальну інженерію [11], діючи асиметрично та малопомітно [12]. Сучасні технології, зокрема штучний інтелект і аналітика великих даних, дозволяють створювати персоналізовані кампанії впливу [13]. Її тривалий і прихований характер становить загрозу для демократичних суспільств, підриваючи довіру до інститутів і соціальну єдність. Протидія потребує розвитку медіаграмотності, критичного мислення та стратегічного управління знаннями.

Взаємозв'язок між управлінням знаннями та протидією когнітивним загрозам є багатограним та складним феноменом, що стає все більш актуальним в умовах сучасного інформаційного суспільства. Цей зв'язок обґрунтовується фундаментальним розумінням того, що знання та когнітивні процеси є невід'ємними компонентами людського сприйняття та прийняття рішень [14]. Когнітивні загрози націлені на викривлення знань і сприйняття реальності, тоді як стратегічне управління знаннями формує захисний бар'єр через достовірну інформацію, верифікацію джерел і розвиток критичного мислення [11, 15]. Ефективна система управління знаннями підвищує стійкість суспільства до дезінформації, використовуючи цифрові технології – штучний інтелект, аналітику великих даних, алгоритми фактчекінгу. Медіаграмотність у цьому контексті виступає ключовим елементом захисту, формуючи культуру інформаційної безпеки. Таким чином, управління знаннями стає стратегічним інструментом забезпечення когнітивної стійкості суспільства.

Проте, незважаючи на наукові доробки вчених в контексті цієї проблематики, залишається поза увагою системний підхід до управління інформаційними ресурсами та знаннями як стратегічними активами у протидії когнітивним загрозам. Саме ця прогалина у наукових дослідженнях актуалізує необхідність розробки концептуальних засад використання стратегічного управління знаннями.

Мета статті - розробити теоретико-методологічні засади використання стратегічного управління знаннями як інструменту протидії загрозам когнітивної війни, шляхом аналізу їх сутності, адаптації управлінських підходів, створення єдиної концептуальної

моделі та формулювання практичних рекомендацій з імплементації.

Виклад основних результатів дослідження. Механізм протидії когнітивним загрозам у рамках стратегічного управління знаннями є комплексною системою інструментів та практик, що захищають інформаційні ресурси організації та суспільства від маніпулятивного впливу. Когнітивні загрози використовують ті ж канали поширення знань, що й управління знаннями, але з деструктивною метою [16].

Ключові інструменти протидії когнітивним загрозам включають:

✓ *системи раннього виявлення загроз* на основі аналітики великих даних та штучного інтелекту для моніторингу інформаційних потоків та виявлення аномалій [17].

✓ *Фактчекінг*, який забезпечує перевірку інформації та контексту, створення мереж верифікаторів і автоматизацію процесів [18].

✓ *Медіаграмотність*, що формує критичне мислення та здатність розрізняти достовірні й недостовірні джерела [19; 20].

✓ *Технологічні інструменти* – алгоритми машинного навчання, автоматична класифікація контенту, блокчейн – підвищують точність виявлення дезінформації [21].

✓ *Організаційні та правові механізми* [22], що забезпечують координацію дій і регулювання інформаційної безпеки, соціальні та освітні інструменти формують культуру інформаційної безпеки та навчання критичному мисленню, а міжнародна співпраця дозволяє координувати дії проти транснаціональних загроз.

✓ *Психологічні, економічні, технічні, моніторингові та реабілітаційні механізми* підтримують превентивні заходи та реагування на когнітивні загрози, підвищуючи стійкість суспільства [23].

Ядро механізму ґрунтується на стратегічному управлінні знаннями, що об'єднує створення, перевірку, збереження та поширення знань і розвиток критичного мислення [24]. Чотирнадцять інтегрованих інструментів, з'єднаних радіальними та тангенціальними зв'язками, формують багаторівневий захисний контур проти когнітивних атак. Структура механізму протидії когнітивним загрозам та синергетичні взаємозв'язки між його інструментами представлені на рис. 1.

Ці зв'язки визначають не лише внутрішню взаємодію між інструментами, але й формують багаторівневий захисний контур проти інформаційних і когнітивних загроз у формі наступних чотирьох підсистем:

1. Підсистема раннього виявлення та перевірки.

Центральним компонентом механізму є підсистема раннього виявлення та перевірки, яка інтегрує технологічні інструменти, системи моніторингу та процедури перевірки фактів. Технологічні рішення, такі як алгоритми на основі штучного інтелекту та спільна аналітика даних, дозволяють швидко виявляти нові когнітивні загрози. Мережі моніторингу сприяють своєчасному потоку інформації, тоді як механізми перевірки фактів перевіряють виявлені закономірності та оцінюють масштаби дезінформації. Разом ці інструменти

створюють основу для ситуаційної обізнаності в режимі реального часу та превентивних дій.

2. Освітня та соціально-психологічна підсистема.

Освітній та соціально-психологічний вимір зміцнює довгострокову стійкість суспільства, поєднуючи медіаграмотність, формальні та неформальні освітні програми, психологічні інструменти та ініціативи соціальної взаємодії. Медіаграмотність покращує навички перевірки та критичне мислення, тоді як освітні програми систематично впроваджують ці компетенції в навчальні програми. Психологічні інструменти підвищують обізнаність про когнітивні упередження та сприяють емоційній стабільності, а соціальні інструменти підтримують колективний опір через громадські ініціативи та реабілітаційні практики. Разом ця орієнтована на людину підсистема сприяє когнітивному імунітету суспільства.

3. Організаційно-правова та економічна підсистема.

Організаційно-правова база забезпечує практичне впровадження та координацію контрзаходів. Організаційні механізми керують процесами міжвідомчої координації, моніторингу та звітності. Правові інструменти забезпечують регуляторну основу, легітимізують економічні санкції та визначають відповідальність у цифровій та організаційній сферах. Економічні інструменти втілюють ці положення в дію через фінансове або адміністративне правозастосування. Ця інституційна підсистема становить основу, яка гарантує узгоджене та ефективне втручання на всіх рівнях.

4. Підсистема технологічної, кібербезпеки та міжнародної координації.

Технологічний та кібербезпечовий вимір лежить в основі захисту комунікаційних інфраструктур та цілісності потоків цифрової інформації. Заходи кібербезпеки посилюють як організаційну, так і технологічну стійкість, захищаючи систему від маніпулятивної експлуатації. Міжнародна співпраця сприяє обміну передовим досвідом, розвитку глобальної аналітики моніторингу та поширенню технологічних інновацій. Цей транснаціональний рівень забезпечує адаптивність, стійкість та транскордонне застосування механізму протидії когнітивним загрозам.

Інструменти механізму протидії когнітивним загрозам можна також структурувати за чотирма функціональними рівнями:

✓ *Превентивний рівень* формує базовий імунітет суспільства через медіаграмотність, освіту, психологічні та соціальні інструменти. Це фундамент довгострокового захисту.

✓ *Рівень виявлення* забезпечує оперативне розпізнавання загроз через системи раннього виявлення, фактчекінг, технологічні рішення та моніторинг. Цей рівень працює в режимі реального часу.

✓ *Рівень реагування* активізується при підтвердженні загроз, залучаючи організаційні структури, правові механізми, кібербезпеку та економічні санкції для нейтралізації джерел дезінформації.

✓ *Рівень відновлення* спрямований на

реабілітацію постраждалих аудиторій та використання міжнародної співпраці для обміну досвідом і попередження майбутніх атак.

Таким чином, запропонований механізм формує цілісну багаторівневу систему, де стратегічне управління знаннями виступає ядром, а синергетичні зв'язки

між інструментами забезпечують стійкість суспільства до когнітивних загроз. Це дозволяє ефективно поєднувати технологічні, соціальні, правові та організаційні рішення, створюючи комплексний бар'єр проти дезінформації, маніпуляцій і когнітивних атак.

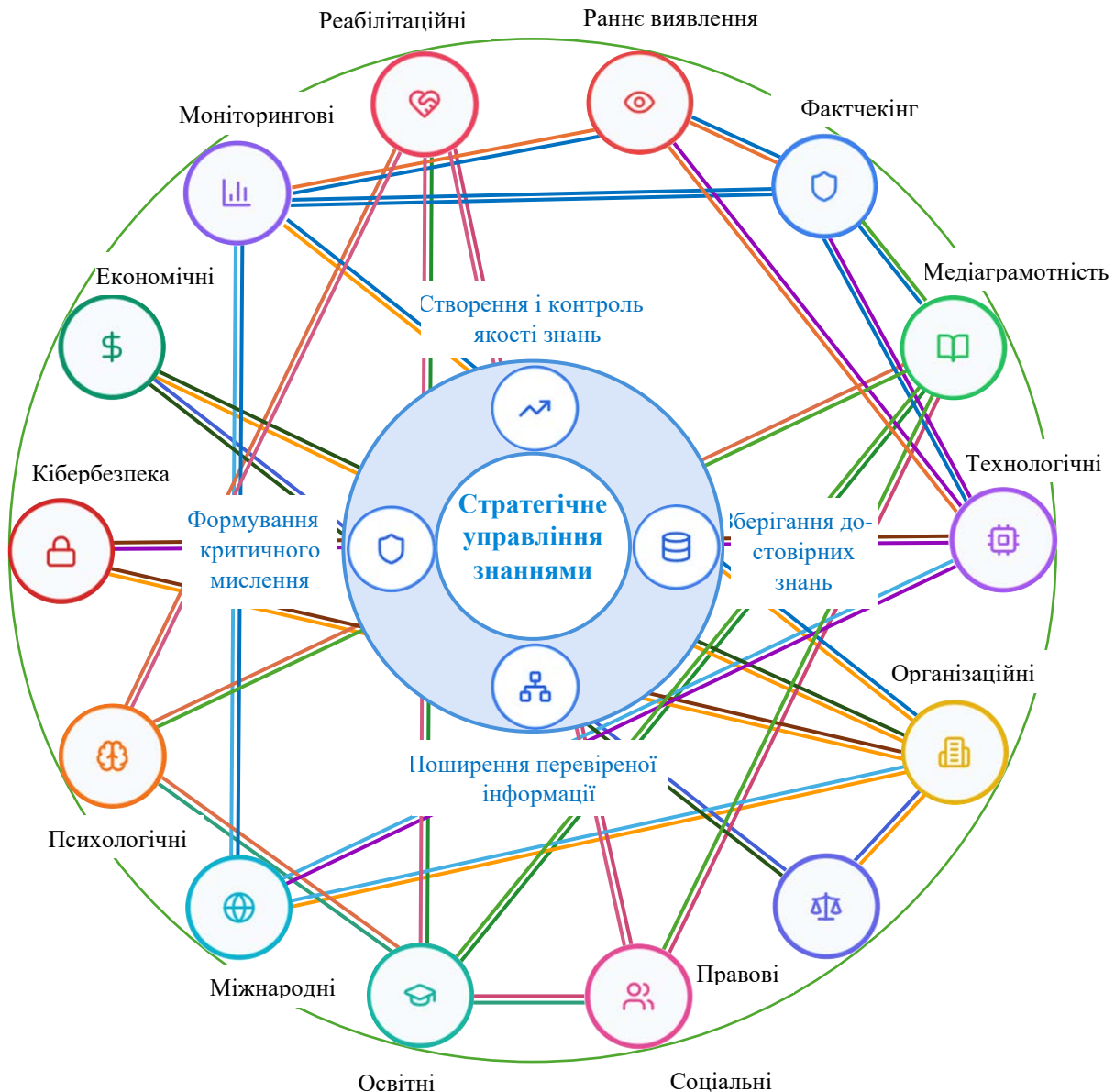

Рис. 1. Механізм протидії загрозам когнітивної війни
Джерело: розроблено авторами

Практичні рекомендації щодо використання механізму протидії когнітивним загрозам.

Ефективна реалізація запропонованого механізму протидії когнітивним загрозам можлива лише за умови скоординованої та системної взаємодії основних груп стейкхолдерів: державних органів, освітніх закладів, організацій громадянського суспільства та представників приватного сектору. У табл. 1 подано практичні рекомендації, організовані відповідно до

функціональних рівнів.

Реалізація запропонованих рекомендацій сприятиме формуванню стабільної системи когнітивної безпеки на основі стратегічного управління знаннями. Послідовне впровадження цих заходів підвищить національну стійкість, покращить координацію між інституціями та сприятиме розвитку інформованого, критично мислячого суспільства, здатного ефективно протидіяти маніпулятивним впливам.

Таблиця 1

Практичні рекомендації, організовані відповідно до функціональних рівнів

Рівень	Стейкхолдери	Основні функції/завдання
Превентивний рівень	Державні органи	Розробка стратегії медиаграмотності, бюджетне фінансування, координація заходів
	Заклади освіти	Інтеграція критичного мислення у навчальні програми, створення баз знань
	Громадські організації	Просвітницькі кампанії, локальні спільноти практики, співпраця з лідерами думок
	Приватний сектор	Верифікація контенту, корпоративна культура відповідальності
Рівень виявлення	Державні органи	Спростування дезінформації, правові та економічні заходи, кіберзахист
	Заклади освіти	Оперативні просвітницькі заходи, кризові комунікаційні команди
	Громадські організації	Кампанії спростування дезінформації, мобілізація мереж довірених осіб
	Приватний сектор	Обмеження поширення маніпулятивного контенту, публікація спростувань
Рівень реагування	Державні органи	Публічні кампанії, оцінка результативності, міжнародне співробітництво
	Заклади освіти	Інтеграція досвіду у програми, дослідницькі проєкти, кейси для навчання
	Громадські організації	Групи підтримки, обмін досвідом з міжнародними партнерами
	Приватний сектор	Аудити інформаційної безпеки, звіти, інвестиції у протидію дезінформації
Рівень відновлення	Державні органи	Спростування дезінформації, правові та економічні заходи, кіберзахист
	Заклади освіти	Оперативні просвітницькі заходи, кризові комунікаційні команди
	Громадські організації	Кампанії спростування дезінформації, мобілізація мереж довірених осіб
	Приватний сектор	Обмеження поширення маніпулятивного контенту, публікація спростувань

Джерело: розроблено авторами

Висновки. У статті представлено феномен когнітивної війни та визначено роль стратегічного управління знаннями у протидії інформаційним загрозам. Розроблено концептуальну модель та проаналізовано практичні інструменти, які показали, що управління знаннями може стати ключовим елементом національної та глобальної безпеки.

Кругова архітектура механізму протидії когнітивним загрозам відображає взаємозалежність компонентів: чотирнадцять інструментів розташовані навколо ядра – стратегічного управління знаннями, що забезпечує узгоджене функціонування системи. Це підтверджує, що лише комплексний підхід створює надійний бар'єр проти інформаційних атак і підвищує стійкість

суспільства.

Наукова новизна полягає у міждисциплінарному поєднанні теорії стратегічного управління знаннями з викликами когнітивної війни. Вперше управління знаннями розглядається не лише як корпоративний інструмент, а як механізм формування суспільної резистентності, інтегруючи технологічні, організаційні, соціальні та освітні засоби в єдину систему.

Таким чином, запропонована модель окреслює концептуальні засади протидії загрозам когнітивної війни та забезпечує практичну основу для подальших наукових і прикладних розробок у сфері когнітивної безпеки та стратегічного управління знаннями.

Список використаних джерел:

1. Hayek, F.A. (1945). The Use of Knowledge in Society. American Economic Review, No. 35. Pp. 519-530. URL: <http://www.econlib.org/library/Essays/hykKnw1.html>
2. Bell, D. (1973). The Coming of post-industrial society: a venture in social forecasting. NY: Basic Books, 507 p. ISBN 0-465-01281-7.
3. Тоффлер Е. (2000). Третья Хвиля. пер. З англ. Євса А.. К.: Вид. дім «Всесвіт», 480 с. ISBN 966-95607-2-1.
4. Drucker, P. (1993). Post-capitalist society. Oxford: Butterworth Heinemann, 204 p. ISBN 978-0887306204.
5. Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). The Knowledge-Creating Company – How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation, New York, Oxford University Press, 304 p.
6. Davenport, T., & Prusak, L. (1998). Working Knowledge: How Organizations Manage What They Know. Harvard Business Press, 199 p.

7. Гвоздь М.Я., Сорочак О.З. (2025). Концептуалізація стратегічного управління знаннями в цифрову епоху. Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор», Вип. 4(81). С. 282-289. DOI: <https://doi.org/10.32782/businessnavigator.81-43>
8. Гавлік М. (2024). Когнітивна війна має на меті змінити сприйняття світу, головне поле битви – людський мозок. NUDZ. URL: <https://surl.lt/jwsiwf>
9. Шемаєв В.М., Срьоміна Л.В. (2024). Когнітивна війна як складова сучасної гібридної війни. Юридичний науковий електронний журнал, № 7. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-7/73>
10. MacDonald, A., & Ratcliffe, R. (2023). Cognitive Warfare: Maneuvering in the Human Dimension. U.S. Naval Institute Proceedings, Vol. 149/4/1,442. URL: <https://surl.li/xpxwcy>
11. Deppe, C., & Schaal, G.S. (2024). Cognitive warfare: a conceptual analysis of the NATO ACT cognitive warfare exploratory concept. Front. Big Data, DOI: <https://doi.org/10.3389/fdata.2024.1452129>
12. Малик І.Р. (2024). Когнітивна війна: людська свідомість як поле бою. Регіональні студії. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2024.39.7>
13. Claverie, B. (2025). Cognitive warfare: the new battlefield exploiting our brains. Polytechnique Insights. URL: <https://surl.li/tkrumh>
14. Morelle, M., Marion, D., Cegarra, J. & André, J.-M. (2023). Towards a Definition of Cognitive Warfare. HAL Science. URL: <https://hal.science/hal04328461v1/document>
15. Putter, D. (2024). Navigating the interplay of cognitive warfare and counterintelligence in African security strategies: insights and case studies. Journal of Policing, Intelligence and Counter Terrorism, No. 20(2). Pp. 173-192. DOI: <https://doi.org/10.1080/18335330.2024.2440873>
16. Ткачук Т.Ю. (2017). Механізми протидії інформаційним загрозам зовнішніх джерел. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право, Вип. 1/2. № 33/34. С. 242-246. URL: <https://visnykpsp.kpi.ua/article/download/152701/151787/330063>
17. Dame Adjin-Tettey T. (2022). Combating fake news, disinformation, and misinformation: Experimental evidence for media literacy education. Cogent Arts & Humanities, NO. 9(1). DOI: <https://doi.org/10.1080/23311983.2022.2037229>
18. Roozenbeek, J., Culloty, E., & Suiter, J. (2023). Countering Misinformation: Evidence, Knowledge Gaps, and Implications of Current Interventions. European Psychologist, No. 28(3). Pp. 189-205. DOI: <https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000492>
19. Westlund, O., Belair-Gagnon, V., Graves, L., Larsen, R., & Steensen, S. (2024). What Is the Problem with Misinformation? Fact-checking as a Sociotechnical and Problem-Solving Practice. Journalism Studies, No. 25(8). Pp. 898-918. DOI: <https://doi.org/10.1080/1461670X.2024.2357316>
20. Kožuh, I., & Cakš, P. (2025). Social Media Fact-Checking: The Effects of News Literacy and News Trust on the Intent to Verify Health-Related Information. Healthcare, No. 11. Article 2796. DOI: <https://doi.org/10.3390/healthcare11202796>
21. Dame Adjin-Tettey T. (2022). Combating fake news, disinformation, and misinformation: Experimental evidence for media literacy education. Cogent Arts & Humanities, No. 9(1). DOI: <https://doi.org/10.1080/23311983.2022.2037229>
22. Richter, A. (2019). Accountability and media literacy mechanisms as a counteraction to disinformation in Europe. Journal of Digital Media & Policy, Vol. 10. Iss. 3. Pp. 311-327. DOI: https://doi.org/10.1386/jdmp_00005_1
23. Bateman, J., & Jackson, D. (2024). Countering Disinformation Effectively: An Evidence-Based Policy Guide. Carnegie Endowment for International Peace Publications Department, URL: <https://surl.li/teoibt>
24. Єременко Д.В., Єременко Л.В. (2025). Інформаційні технології та когнітивна економіка: психологічний вимір управлінських рішень : зб. наук. пр. ТДАУ ім. Д. Моторного. Економічні науки, № 2(55). С. 21-27. DOI: <https://doi.org/10.32782/2519-884X-2025-55-3>

References:

1. Hayek, F.A. (1945). The Use of Knowledge in Society. American Economic Review, No. 35. Pp. 519-530. Retrieved from: <http://www.econlib.org/library/Essays/hykKnw1.html> [in English].
2. Bell, D. (1973). The Coming of post-industrial society: a venture in social forecasting. NY: Basic Books, 507 p. ISBN 0-465-01281-7. [in English].
3. Toffler, E. (2000). Tretia Khvylya [The Third Wave]. Translated from English by Evsa A. K.: Publishing house «Vsesvit», 480 p. ISBN 966-95607-2-1. [in Ukrainian].
4. Drucker, P. (1993). Post-capitalist society. Oxford: Butterworth Heinemann, 204 p. ISBN 978-0887306204. [in English].
5. Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). The Knowledge-Creating Company – How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation, New York, Oxford University Press, 304 p. [in English].
6. Davenport, T., & Prusak, L. (1998). Working Knowledge: How Organizations Manage What They Know. Harvard Business Press, 199 p. [in English].
7. Gvozdz, M., & Sorochak, O. (2025). Kontseptualizatsiya stratehichnoho upravlinnya znannyamy v tsyfrovu

epokhu [Conceptualization of strategic knowledge management in the digital age]. *Business Navigator*, No. 4(81). Pp. 282-289. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.81-43> [in Ukrainian].

8. Havlik, M. (2024). Kohnityvna viyna maye na meti zminyty spryynyattyia svitu, holovne pole bytty – lyuds'ky mozok. [Cognitive warfare aims to change the perception of the world, the main battlefield is the human brain]. *NUDZ*. Retrieved from: <https://surl.lt/jwsiwf> [in Ukrainian].

9. Shemaev, V., & Eryomina, L. (2024). Kohnityvna viyna yak skladova suchasnoyi hibrydnoyi viyny [Cognitive warfare as a component of modern hybrid warfare]. *Legal scientific electronic journal*, No. 7. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-7/73> [in Ukrainian].

10. MacDonald, A., & Ratcliffe, R. (2023). Cognitive Warfare: Maneuvering in the Human Dimension. *U.S. Naval Institute Proceedings*, Vol. 149/4/1,442. Retrieved from: <https://surl.li/xpxwcy> [in English].

11. Deppe, C., & Schaal, G.S. (2024). Cognitive warfare: a conceptual analysis of the NATO ACT cognitive warfare exploratory concept. *Front. Big Data*, DOI: <https://doi.org/10.3389/fdata.2024.1452129> [in English].

12. Malik, I. (2024). Kohnityvna viyna: lyuds'ka svidomist' yak pole boyu [Cognitive Warfare: Human Consciousness as a Battlefield]. *Regional Studies*. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2024.39.7> [in Ukrainian].

13. Claverie, B. (2025). Cognitive warfare: the new battlefield exploiting our brains. *Polytechnique Insights*. Retrieved from: <https://surl.li/tkrumh> [in English].

14. Morelle, M., Marion, D., Cegarra, J. & André, J.-M. (2023). Towards a Definition of Cognitive Warfare. *HAL Science*. Retrieved from: <https://hal.science/hal-04328461v1/document> [in English].

15. Putter, D. (2024). Navigating the interplay of cognitive warfare and counterintelligence in African security strategies: insights and case studies. *Journal of Policing, Intelligence and Counter Terrorism*, No. 20(2). Pp. 173-192. DOI: <https://doi.org/10.1080/18335330.2024.2440873> [in English].

16. Tkachuk, T. (2017). Mekhanizmy protydiy informatsiynym zahrozam zovnishnikh dzherel [Mechanisms for countering information threats from external sources]. *Bulletin of NTUU «KPI». Political Science. Sociology. Law*, Iss. 1/2. No. 33/34. Pp. 242-246. Retrieved from: <https://visnykpsp.kpi.ua/article/download/152701/151787/330063> [in Ukrainian].

17. Dame Adjin-Tettey T. (2022). Combating fake news, disinformation, and misinformation: Experimental evidence for media literacy education. *Cogent Arts & Humanities*, NO. 9(1). DOI: <https://doi.org/10.1080/23311983.2022.2037229> [in English].

18. Roozenbeek, J., Culloty, E., & Suiter, J. (2023). Countering Misinformation: Evidence, Knowledge Gaps, and Implications of Current Interventions. *European Psychologist*, No. 28(3). Pp. 189-205. DOI: <https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000492> [in English].

19. Westlund, O., Belair-Gagnon, V., Graves, L., Larsen, R., & Steensen, S. (2024). What Is the Problem with Misinformation? Fact-checking as a Sociotechnical and Problem-Solving Practice. *Journalism Studies*, No. 25(8). Pp. 898-918. DOI: <https://doi.org/10.1080/1461670X.2024.2357316> [in English].

20. Kožuh, I., & Cakš, P. (2025). Social Media Fact-Checking: The Effects of News Literacy and News Trust on the Intent to Verify Health-Related Information. *Healthcare*, No. 11. Article 2796. DOI: <https://doi.org/10.3390/healthcare11202796> [Slovenian].

21. Dame Adjin-Tettey T. (2022). Combating fake news, disinformation, and misinformation: Experimental evidence for media literacy education. *Cogent Arts & Humanities*, No. 9(1). DOI: <https://doi.org/10.1080/23311983.2022.2037229> [in English].

22. Richter, A. (2019). Accountability and media literacy mechanisms as a counteraction to disinformation in Europe. *Journal of Digital Media & Policy*, Vol. 10. Iss. 3. Pp. 311-327. DOI: https://doi.org/10.1386/jdmp_00005_1 [in English].

23. Bateman, J., & Jackson, D. (2024). Countering Disinformation Effectively: An Evidence-Based Policy Guide. *Carnegie Endowment for International Peace Publications Department*, Retrieved from: <https://surl.li/teoiht> [in English].

24. Ieremenko D.V., Yeremenko L.V. (2025). Informatsiini tekhnologii ta kohnityvna ekonomika: psykhologichnyi vymir upravlinskykh rishen [Information technologies and cognitive economics: psychological dimension of managerial decisions] : collection of scientific works of the D. Motornyi State University of Economics. *Economic Sciences*, No. 2(55). Pp. 21-27. DOI: <https://doi.org/10.32782/2519-884X-2025-55-3> [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 09.10.2025 р.

Дата прийняття статті до друку: 27.10.2025 р.